

Česká společnost ornitologická - Jihomoravská pobočka, pobočný spolek

Lidická 971/25, 602 00 Brno
ID datové schránky: 56ywzeq
tel.: +420 731 782 066; IČ: 65353391
www.jmpcso.cz

Metodika mapování výskytu chřástala polního na jižní Moravě v letech 2020 a 2021

Harmonogram mapování

Termín, počet návštěv a rozsah monitoringu.

Monitoring bude na všech liniích i bodových transektech proveden během dané sezóny dvakrát, vždy v době cca 23:00–04:00 hod.

1. termín: 20. V. – 30. V. (7. VI. – Bílé Karpaty)
2. termín: 20. VI. – 30. VI.

Metodika

Výběr lokality

Louky, především extenzivně a nepravidelně obdělávané, také dlouhodobě nekosené louky. Důležitým faktorem je přítomnost mokřin, prameniští a popř. drobných struktur v krajině (kamenné snosy, vrbové křoviny apod.), které po případném pokosení luk poskytují vhodná refugia.

V menším množství je zjišťován také v polních kulturách (jetel, vojtěška, obilí), na úhorech a ruderálních stanovištích, výjimečně i na lesních pasekách. Rozhodující je výška přízemní vegetace nad 20 cm, která poskytuje dobrý kryt, a vhodná struktura nepřilíh husté vegetace, která chřástalům umožňuje pohyb.

Metoda monitoringu

Monitoring proběhne v jednotlivých oblastech některou z následujících metod, nebo jejich kombinací. Vždy je zaznamenána přesná poloha volajícího samce chřástala polního i dalších zjištěných druhů (viz níže), přičemž ideální je záznam do leteckého, nebo jiného vhodného snímku, nejlépe v mobilním digitálním zařízení s GPS (mobilní telefon, tablet). Zaznamenávání jsou povinně všichni zjištění jedinci chřástala polního, popř. i další druhy ptáků vč. uvedení jejich přesné polohy.

1. Sčítání volajících samců na pěších liniích. Trasa by měla být vedena tak, aby potenciální místa volání chřástalů (tj. vhodným biotopům) nebyla vzdálena víc než 500 metrů (k

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

vzdálenějším místům je nutné dělat odbočku z trasy). Pokud sčítatel prochází trasu pěšky, poslouchá průběžně s krátkými zastávkami pro přesnější určení směru a vzdálenosti volajících samců. Pokud není po cca 500 m registrován žádný volající samec, lze použít pro potvrzení negativní kontroly provokace hlasitým přehráním teritoriálního hlasu samce. U jedinců zjištěných až na základě provokace bude tato skutečnost uvedena (v poznámce). Pokud není zcela jasný směr a vzdálenost, odkud samec volá (např. kvůli odrazům hlasů od stěny lesa, skupin stromů apod.), je nutné provést poblíž ještě jednu zastávku a poslouchat z jiného úhlu.

2. Sčítání na bodových transektech s body vzdálenými navzájem do 500 m ve vhodném prostředí (k přesunu se využívá automobil, motocykl, kolo aj.), pokud jsou potenciální místa volání chřástalů (tj. vhodné biotopy) vzdáleny více než 500 metrů, je nutné dělat odbočku z transektu. Při sčítání na bodech se na každém z nich 5 minut registrují volající samci, nevolá-li na vhodné lokalitě žádný chřástal, lze použít po cca 2 minutách pro potvrzení negativní kontroly provokace dostatečně hlasitou nahrávkou teritoriálního hlasu (zaznamenání viz výše). Pokud není zcela jasný směr a vzdálenost, odkud samec volá (např. kvůli odrazům hlasů od stěny lesa, skupin stromů apod.), je nutné provést poblíž ještě jednu zastávku a poslouchat z jiného úhlu.

Odevzdání dat

Zákresy tras nebo bodových transektů:

Budou předány samostatně pro každou kontrolu. Zákres trasy lze dodat ve vrstvě exportované z volně dostupných aplikací (Mapy.cz apod.). Bodové transektory lze dodat seznamem GPS souřadnic jednotlivých monitorovaných bodů. Počet kontrol = počet dodaných tras nebo seznamů GPS souřadnic bodů.

Záznamy nálezů

Výsledky je nutné zapsat do databáze avif! <http://birds.cz/avif/>:

Datum

Čas

Poznámka k celé vycházce – **Mapování chřástal - ZELHOR** (označeny také jiná pozorování v rámci mapování, i když cílový druh nebyl zjištěn)

Lokalita – lokální název

Obec (část obce) – nejbližší obec, bez ohledu na katastr

Souřadnice – zaznamenávat souřadnice v dekadickém formátu

Poznámka k lokalitě – stručně se popíše charakter lokality, výška a struktura porostu, přítomnost vlhkých míst, pramenišť atd.

Druh – kromě cílových druhů je vhodné uvést i další druhy zaznamenané na lokalitě – kompletní seznam.

Poznámka – nejdříve uvést GPS souřadnice volajícího samce v dekadickém formátu, poté další poznámky (např. použití provokace nahrávkou.)

V případě, že se rozhodnete lokalitu utajit, zašlete export záznamu.

Termín odevzdání výsledků a zákresů tras či seznamu monitorovaných bodů:

Vždy do 30. 9. daného roku.

Koordinátor mapování za JMP ČSO: Přemysl Heral (heralt@birdlife.cz, +420 608 641 747)

Děkujeme všem za spolupráci!

Metodika mapování vychází z metodiky Pykal, J., 2006: Metody monitoringu ptáků – Chřástal
polní. Dep. AOPK ČR, Praha, 6 pp.